

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstoloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 20. februar 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Høgetveit Berg og Thyness i

HR-2024-361-U, (sak nr. 24-009033STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Gunhild Bergan)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling etter domfellelse for seksuell handling uten samtykke, jf. strl. § 297.
- (2) A, født 00.00.1956, er tiltalt for overtredelse av straffeloven § 297. Tiltalen bygger på at han, under sitt arbeid som miljøterapeut i en omsorgsbolig, skal ha kysset/berørt en beboers nakne bryster mens hun lå i sengen («soveromshendelsen»). Forut for dette skal han også ved minst en anledning ha berørt beboerens nakne kjønnsorgan mens hun var på badet («baderomshendelsen»). Beboeren er uten språk, og uten evne til motsette seg handlingene.
- (3) Oslo tingrett avsa 22. august 2023 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.56, frifinnes.»
- (4) Det var dissens i tingretten om bevisvurderingen knyttet til soveromshendelsen. Fagdommeren fant det bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte hadde forholdt seg som beskrevet i tiltalen, mens meddommerne stemte for frifinnelse. For baderomshendelsen stemte samtlige dommere for frifinnelse. De fant det ikke bevist at tiltalte hadde opptrådt forsettlig. Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten.
- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 8. desember 2023 dom med slik domsslutning:

«1. A, f. 00.00.1956, dømmes for overtredelse av straffeloven § 297 til fengsel i 7 – sju – måneder.

2. Sakskostnader idømmes ikke.»

- (6) Det var dissens i lagmannsretten om bevisvurderingen knyttet til soveromshendelsen. En av fagdommerne fant det ikke bevist at tiltalte hadde forhold seg som beskrevet i tiltalen. Samtlige dommere mente tiltalte skulle domfelles for baderomshendelsen.
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen og straffutmålingen. Det anføres at domsgrunnene under bevisvurderingen er mangelfulle på en rekke punkter. Det er også anført at A ikke fikk tilstrekkelig anledning til kontradiksjon underveis i saken, og at han burde hatt tolk. Subsidiært er det anført at den utmålte straffen er for streng.
- (8) *Påtalemyndigheten* har inngitt merknader. Det anføres at domsgrunnene er tilstrekkelige, og at tiltalte ble gitt tilstrekkelig anledning til å uttale seg om bevisførselen underveis i saken. Det var aldri et tema at tiltalte hadde behov for tolk. *Påtalemyndigheten* slutter seg til lagmannsrettens straffutmåling.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten. Han har derfor ankerett til Høyesterett. Dette innebærer at anken bare kan nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Nektelsesbeslutningen skal i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (10) For øvrig kan utvalget bare samtykke til å fremme anken dersom den reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig med en behandling i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (11) Ankeutvalget ser først på anken over saksbehandlingen og begynner med anførselen om at domsgrunnene under bevisvurderingen er mangelfulle. Kravene til domsgrunner følger av straffeprosessloven § 40 fjerde ledd, som fastslår at domsgrunnene skal «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». I HR-2022-1934-U avsnitt 12 er kravene, med videre henvisninger, oppsummert slik:
- «Dette er videre utlagt i rettspraksis som et krav om at det blir redegjort for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og at det kort angis hva som har vært avgjørende, jf. blant annet HR-2018-1601-U avsnitt 14. Når tiltalte er frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten, som i dette tilfellet, må det dessuten gjøres nærmere rede for bevisvurderingen på de punktene hvor lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten. Samtidig er det slik at ikke enhver mangel ved begrunnelsen leder til opphevelse, først når sentrale punkter i bevisvurderingen blir stående uforklart må det bli resultatet ...».
- (12) Etter utvalgets syn har lagmannsretten på en grundig måte redegjort for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og det angis i dommen hva som har vært avgjørende for resultatet. Lagmannsretten gjør herunder nærmere rede for bevisvurderingen på de punktene hvor lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten. Dette gjelder både soveromshendelsen og baderomshendelsen.
- (13) Kravene til domsgrunner er derfor klart oppfylt.
- (14) Utvalget finner det videre klart at dommen heller ikke er beheftet med andre saksbehandlingsfeil. Utvalget peker særlig på at det ikke tidligere i saken har vært spørsmål om at tiltalte hadde behov for tolk. Videre finner utvalget det klart at tiltalte ble gitt tilstrekkelig anledning til å uttale seg om bevisførselen underveis i saken.

- (15) Anken over saksbehandlingen kan etter dette klart ikke føre frem. Når det gjelder straffutmålingen, er det ikke etablert noe normalstraffenivå for seksuell handling uten samtykke, da overtredelser av straffeloven § 297 kan omfatte forhold med svært ulik straffverdighet, jf. HR-2021-1438-A (avsnitt 26). Dette har lagmannsretten lagt til grunn. Deretter har lagmannsretten foretatt en konkret vurdering av handlingene i saken. Lagmannsretten har vist til at utgangspunktet for straffen i HR-2021-1438-A ble satt til i «overkant av seks måneder», og til at vår sak er mer alvorlig. Lagmannsretten vektlegger blant annet det alvorlige tillitsbruddet, at overgrepene har skjedd mot en særlig sårbar person, og at baderomshendelsen ligger nært grensen for seksuell omgang. På denne bakgrunn tar lagmannsretten utgangspunkt i en straff på fengsel i 8-9 måneder. Det gis imidlertid fradrag i straffen for at tiltalte uoppfordret forklarte seg om baderomshendelsen, selv om hans forklaring ikke kunne anses som noen uforbeholden tilståelse. Straffen ble satt til syv måneders fengsel. Etter utvalgets syn er denne straffen ikke vesentlig for streng, og det er klart at anken over straffutmålingen ikke vil føre frem.
- (16) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (17) Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken tillates ikke fremmet.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)